

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 19

van **SIHAME EL KAOUAKIBI**

datum: 7 oktober 2020

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Coron lockdown - Impact op leerachterstand

Uit een analyse van de KU Leuven blijkt dat, vergeleken met andere jaren, de leerachterstand bij leerlingen uit het zesde jaar lager onderwijs een half jaar bedraagt. De analyse is gebaseerd op de resultaten van de interdiocesane proeven. Niet alle vrije scholen namen hier in juni van dit jaar aan deel: het ging om ongeveer 1 op de 3, en daarmee werd ongeveer een kwart van de leerlingen bereikt. Hierdoor maken de onderzoekers de opmerking dat de feitelijke leerachterstand in werkelijkheid mogelijk nog groter is. Bovendien waren het de zesdejaars die als eersten terugkeerden naar school en dus eerder dan anderen opnieuw contactonderwijs konden volgen.

De resultaten tonen vooral een achteruitgang voor de proeven wetenschappen en techniek, gevolgd door Frans en Nederlands. Dat heeft onder meer tot gevolg dat scholen de eerste weken van dit nieuwe schooljaar vooral zullen gebruiken om leerstof van het voorbije jaar in te halen; Katholiek Onderwijs Vlaanderen laat weten daarvoor verschillende mogelijkheden te bekijken en pistes te bewandelen.

In zekere mate is deze studie verrassend. Nog aan het begin van de zomer communiceerde de OVSG (Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten), die uiteraard haar eigen toetsing heeft aan het einde van het lager onderwijs, dat er geen grote verschillen in de toetsresultaten te melden waren. Maar ook hierbij moet de opmerking worden gemaakt dat lang niet evenveel scholen deelnamen, vergeleken met andere jaren.

1. Wat is de reactie van de minister op deze analyse? In welke mate kunnen deze vaststellingen geëxtrapoleerd worden naar de andere netten? Welke prognoses kunnen worden gemaakt op basis van deze analyse voor de andere leerjaren?
2. Deze leerlingen bevinden zich nu in het eerste jaar van het secundair onderwijs.
Heeft de minister signalen vanuit de secundaire scholen opgevangen dat er problemen zijn met leerachterstand, opgelopen in het lager onderwijs? In welke mate kan ervoor worden gezorgd dat deze informatie, op leerlingniveau, structureel doorstroomt naar de secundaire school?
3. De KU Leuven stelt ook dat uit de toetsresultaten kan worden afgeleid dat de sociale ongelijkheid tussen leerlingen is toegenomen.
Hoe kan dit concreet worden aangepakt?

4. In welke mate gaan de remediëringstrajecten voor het secundair onderwijs, waarvoor de Vlaamse Regering begin september extra middelen vrijmaakte, hierop inspelen? Zal de focus ook op het eerste jaar van het secundair onderwijs worden gelegd, bijvoorbeeld via de herfstscholen?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 19 van 7 oktober 2020

van **SIHAME EL KAOUAKIBI**

1. De analyses van de KU Leuven op de IDP-resultaten zijn een eerste interessante oefening om het effect van de coronamaatregelen op de leerprestaties van leerlingen in kaart te brengen. De onderzoekers komen tot andere conclusies dan Katholiek Onderwijs Vlaanderen drie maanden geleden. De reden daarvoor is dat de onderzoekers niet alleen gekeken hebben naar de evolutie in de gemiddelde scores, maar ook de kenmerken van de scholen in rekening hebben gebracht. Het artikel van prof. De Witte geeft terecht aan dat er in de deelnemende scholen een daling was op de IDP toetsen tussen 2018-2019 en 2019-2020 en een grotere ongelijkheid tussen leerlingen. Het artikel toont echter niet aan dat dit verschil volledig te wijten is aan corona, dat het verschil 6 maanden onderwijs bedraagt of dat de uitkomsten kunnen veralgemeend worden naar alle scholen in Vlaanderen. Hieronder geef ik een verdere toelichting bij deze kanttekeningen:

- Om te bepalen wat de impact van corona is, zouden de resultaten van de toetsen over meerdere jaren heen moeten kunnen vergeleken worden. En net dat laten de IDP niet toe. De toetsen van de schooljaren 2018-2018 en 2019-2020 waren dezelfde en de resultaten kunnen wel vergeleken worden. De toetsen van de andere schooljaren waren andere toetsen. Er werden geen ankeritems voorzien en soms werden andere leerplandoelstellingen gemeten. Men kan dus niet stellen dat de IDP, over al deze jaren heen, hetzelfde gemeten hebben. Een trendanalyse maken is wetenschappelijk niet correct.
- De onderzoekers stellen de achteruitgang door corona gelijk met 6 maanden onderwijs op basis van een Amerikaans wetenschappelijk artikel. Hierin gaat men op basis van verschillende gestandaardiseerde en genormeerde Amerikaanse tests na hoeveel standaarddeviaties overeenkomen met 1 jaar scholing, waarna men daarvan een gemiddelde neemt. Wat het artikel niet meegeeft en ook een nadeel is van het werken met gemiddelden, is dat de verschillende Amerikaanse tests heel grote verschillen in uitkomsten kennen. De Vlaamse onderzoekers nemen dit gemiddelde van het Amerikaanse onderzoek over om de leerachterstand van Vlaamse kinderen te meten. Maar er is weinig wetenschappelijke evidentie dat je de effecten gevonden op de IDP, zo maar kunt vergelijken met de effecten van de toetsen uit het Amerikaanse onderzoek.

Dezelfde voorzichtigheid is geboden bij de interpretatie van de resultaten van de OVSG-toetsen. Uit de analyses van OVSG bleek dat de gemiddelde resultaten van de OVSG-toetsen grotendeels in lijn lagen met die van vorig schooljaar. De kloof tussen sterk en zwak presterende leerlingen is volgens OVSG niet gegroeid naar aanleiding van de coronacrisis. Belangrijke kanttekening die we hier echter bij moeten maken is dat de OVSG-toetsen niet ontworpen zijn om trendevoluties doorheen de tijd te maken, aangezien de toetsen jaarlijks wijzigen.

De participatie aan de OVSG-toets vanuit verschillende SES-groepen was vrij evenwichtig verdeeld en er was geen structurele ondervertegenwoordiging van scholen met veel SES-leerlingen in de OVSG-toets dit jaar. Er zijn echter geen non-responsanalyses uitgevoerd om te zien of de niet-deelname van bepaalde scholen de resultaten mogelijks vertekenen. Op basis van deze gegevens is het dus ook niet mogelijk om het effect van corona vast te stellen. Voor het GO! beschikken we niet

over resultaten omwille van het GO!-advies aan de scholen om niet te participeren aan de OVSG-toets.

We beschikken vandaag helaas niet over een goede maatstaf om het effect van de coronamaatregelen op de leeruitkomsten in kaart te brengen. Dit toont nog maar eens aan dat het belangrijk is om onze onderwijskwaliteit meer systematisch te gaan monitoren aan de hand van gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde net- en koepeloverschrijdende toetsen. Vanaf het schooljaar 2022-2023 zal ik van start gaan met de afname van die toetsen in de eerste graad van het secundair onderwijs. Daarna wordt dit uitgebreid naar het 4de en 6de leerjaar van het lager onderwijs en de derde graad van het secundair onderwijs.

De gecentraliseerde toetsen zullen het mogelijk maken om na te gaan in welke mate leerlingen en scholen leerwinst boeken. Op basis van de gecentraliseerde toetsen zal onderzocht worden in welke mate er verschillen bestaan tussen scholen en in welke mate de eventuele verschillen tussen (groepen van) leerlingen en scholen overeind blijven nadat er is rekening gehouden met de achtergrondkenmerken van leerlingen en de context van de scholen. Ten slotte zullen we ook nagaan hoe we de verschillen tussen (groepen) van leerlingen en scholen kunnen verklaren. Deze analyses zullen leerkrachten, scholen, pedagogisch begeleiders en beleidsmakers belangrijke handvatten bieden om de kwaliteit van ons onderwijs te versterken.

2. Wanneer leerlingen van school veranderen is de vorige school -in het belang van de leerling- decretaal verplicht essentiële gegevens over de studieresultaten en de studievoortgang van de leerling over te dragen. Dat is ook zo voor de overgang van basis naar secundair onderwijs. Zo kan informatie over eventuele leerachterstand doorgegeven worden. Een gekend instrument hiervoor is de BaSo-fiche.
3. Ook al kunnen we een mogelijk corona-effect moeilijk in kaart brengen, toch ben ik erg bezorgd om de dalende trend in de leeruitkomsten en de vaststelling dat bepaalde groepen het moeilijker hebben om de eindtermen te bereiken. Ik wil te allen tijde vermijden dat deze leerlingen door de Coronacrisis nog bijkomende leerachterstand zouden oplopen. Met mijn Remuntada-plan in het kader van de relance wil ik de opgelopen achterstand dan ook ombuigen in een voorsprong. Ik heb hierin ook aandacht voor de meest kwetsbare kinderen. Ik zet hiertoe 4 grote werven op:

Wurf 1. Remediëringstrajecten

Ik zal ten eerste inzetten op remediëringstrajecten buiten de lessen. De oproep voor bijscholen ('herfst- en winterscholen') werd verlengd tot en met 9 oktober. Met deze oproepen kunnen secundaire scholen extra middelen krijgen om remediëringstrajecten op maat aan te bieden aan kleine groepen leerlingen op buitenschoolse momenten.

Wurf 2. Verankering van de zomerscholen

Bij de oproep 'Zomerscholen' werden verschillende projecten goedgekeurd die leerlingen in het zesde leerjaar voorbereiden op de overstap naar het eerste leerjaar secundair onderwijs. Ik bekijk of en hoe we de zomerscholen meer structureel kunnen verankeren in het onderwijsaanbod. Ik baseer me hiervoor op de resultaten van het lopende evaluatieonderzoek naar de zomerscholen, waarvan ik het eindrapport begin 2021 verwacht. De onderzoekers zullen ook een praktijkgerichte bijdrage ontwikkelen om initiatiefnemers te ondersteunen bij de verdere vormgeving van zomerscholen.

Wurf 3. Oog voor het psychosociaal welbevinden

Ik heb ook oog voor het psychosociaal welbevinden en zal de CLB's versterken zodat kwetsbare leerlingen extra begeleiding kunnen krijgen.

Werf 4. Wendbare scholen

Tot slot zal ik de zoektocht naar een meer wendbare klasorganisatie en een veerkrachtiger schoolbeleid stimuleren bijvoorbeeld door scholen vanuit een gemeenschappelijke probleemstelling en onder leiding van een expert samen naar oplossingen te laten zoeken.

Naast deze 4 werven, neem ik nog een reeks andere belangrijke maatregelen die ons onderwijs zuurstof moeten geven in deze aanhoudende coronatijden en die mee de remuntada zullen ondersteunen.

Vanaf dit schooljaar investeer ik 23 miljoen euro extra in het basisonderwijs. Deze extra impuls van 23 miljoen euro wordt uitdrukkelijk bestemd voor ondersteuning op de klasvloer en moet leerlingen helpen bij het leren en studeren. De extra investering staat gelijk aan een verhoging van 20% van de zorgveloppe van de scholen. Daarmee kunnen zo'n 525 zorgcoördinatoren aangeworven worden. De komende jaren wordt trouwens het aandeel van de totale zorgveloppe dat scholen zeker moeten toewijzen aan extra handen in de klas en school verhoogd. Tegen het einde van de regeerperiode moet minstens een derde van de enveloppe in die zin worden ingezet.

We proberen leerlingen maximaal op school te houden, maar we bouwen ook het afstandsonderwijs verder uit, als aanvulling op directe instructie in de klas. We willen dat afstandsonderwijs vooral gebruiken voor begeleiding op maat, niet alleen voor remediëring, maar ook voor differentiatie.

We zetten verder in op de toegang tot een computer en internet. We hebben al een ICT-impuls gegeven van 35 miljoen euro. Bij wijze van eerste stap heb ik het systeem om met vouchers te werken voor internettoegang thuis in overleg met Proximus en Telenet verlengd bij de aanvang van het schooljaar 2020-2021. Hierdoor kunnen leerlingen die geen eigen internettoegang hebben, in geval van afstandslernen toch gebruik maken van internet.

Ik zorg verder voor een digitale versnelling door in te zetten op 5 fronten: (1) een digitaal vriendelijke overheid, (2) ICT-infrastructuur, (3) ICT-visie en schoolbeleid, (4) digitale leermiddelen en (5) ICT-vaardigheden.

4. In de oproep voor de bijscholen is sprake van een prioriteit – maar niet exclusief – voor remediëring aan leerlingen in het 2e leerjaar van de 1ste, 2e en 3e graad, als ook aan de volledige 3e graad beroepssecundair onderwijs.

Ook zal ik inzetten op buddyprojecten waarbij studenten uit de lerarenopleiding leerlingen begeleiden. Ik heb hierbij extra aandacht voor de leerlingen van de leerjaren die vorig schooljaar de meeste lestijd gemist hebben.